

<p>Відокремлений структурний підрозділ «Дніпровський фаховий коледж інженерії та педагогіки Державного вищого навчального закладу «Український державний хіміко-технологічний університет»</p>	<p>СИЛАБУС навчальної дисципліни <i>ЄВРОПЕЙСЬКІ СТАНДАРТИ ЗАХИСТУ ПРАВ ЛЮДИНИ</i></p>
	<p>Галузь знань: 01 Освіта/Педагогіка</p> <p>Спеціальність: 015 Професійна освіта (Охорона праці)</p> <p>Освітньо-професійна програма: Професійна освіта (Охорона праці)</p> <p>Ступінь (рівень) освіти: перший (бакалаврський)</p> <p>Дні занять та консультацій: згідно з розкладом</p> <p>Рік навчання: 3-й</p> <p>Семестр: 6-й</p> <p>Кількість кредитів: 3</p>
	<p>Викладач: Олександр ДЕЙНЕКО, викладач II категорії, Електронна пошта: deyneko.alex62@gmail.com</p>

Силабус складено на основі робочої програми навчальної дисципліни, обговорено та схвалено на засіданні циклової комісії фізичного виховання та захисту України

(назва)

Протокол від “__” _____ 2022 року № ____

Голова циклової комісії _____ (Микола Жуковський)
(підпис) (ПІБ)

“ ____ ” _____ 20__ року

Голова робочої групи
(гарант освітньої програми)

_____ (підпис) _____ (ПІБ)

“ ____ ” _____ 20__ року

1 ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета вивчення навчальної дисципліни та результати навчання

Мета навчальної дисципліни: є оволодіння здобувачами вищої освіти науково-теоретичними та практичними знаннями про сутність та правову природу прав і свобод людини, форми їх реалізації, а також про систему національних та європейських вимог до захисту прав і свобод людини.

Завдання вивчення навчальної дисципліни: оволодіння теоретичними та практичними знаннями про правову природу та юридичну сутність прав і свобод людини, форми та способи їх реалізації, а також про рівні та складові елементи юридичного механізму захисту прав і свобод людини; набуття професійних практичних навичок щодо визначення, обрання та реалізації найбільш ефективних засобів захисту прав людини.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є вивчення сучасних стандартів і вимог до забезпечення прав і свобод людини в національній та європейській площині.

Пререквізити: передумовою вивчення навчальної дисципліни є засвоєння базових знань з дисциплін: «Правознавство», «Правові та організаційні основи охорони праці», «Україна і світ: політичні і соціальні аспекти»,

Постреквізити: знання, отримані при вивченні дисципліни можуть бути використані при вивченні дисциплін «Трудове право», «Правове регулювання діяльності підприємств» написанні фахових статей, бакалаврської кваліфікаційної роботи.

Методи навчання: словесні (пояснення, бесіда, лекція), наочні, практичні (практичні роботи).

Форми та методи оцінювання: письмовий контроль, усне опитування, тестовий контроль, залік.

**Компетентності та програмні результати навчання відповідно до
освітньо-професійної програми**

	Програмні компетентності
Загальні компетентності	<p>К01. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.</p> <p>К03. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.</p> <p>К 04. Здатність спілкуватися іноземною мовою</p>
Спеціальні компетентності	<p>К 14. Здатність керувати навчальними /розвивальними проектами.</p>
Результати навчання	<p>ПР 02. Володіти інформацією чинних нормативно-правових документів, законодавства, галузевих стандартів професійної діяльності в установах, на виробництвах, організаціях галузі/сфери (відповідно до спеціалізації).</p> <p>ПР 04. Розуміти особливості комунікації, взаємодії та співпраці в міжнародному культурному та професійному контекстах.</p> <p>ПР 21. Застосовувати міжнародні та національні стандарти і практики в професійній діяльності.</p>

При вивченні дисципліни «Європейські стандарти захисту прав людини» здобувач вищої освіти повинен:

знати:

- особливості розвитку ідей прав людини в історії політико-правової думки; сутність та правову природу поняття правового статусу особи;
- основні підходи до європейської класифікації прав людини;
- понятійний апарат системи міжнародних стандартів з питань захисту людини та основних свобод;
- принципи, на яких ґрунтується співробітництво держав в сфері міжнародноправового захисту прав людини;
- нормативний зміст міжнародних стандартів прав людини;
- засоби імплементації міжнародних норм з питань прав людини;
- міжнародно-правові зобов'язання України за універсальними та регіональними конвенціями з прав людини;
- тенденції розвитку інституту міжнародного захисту прав людини у міжнародному праві.

вміти:

- визначати рівень дотримання міжнародних стандартів прав людини в європейській державі;

- укладати національні і міжнародні документи щодо захисту прав людини відповідно до міжнародних стандартів прав людини;
- аналізувати національні закони для визначення їх відповідності міжнародним стандартам прав людини;
- класифікувати права і свободи людини; визначати найбільш ефективні форми та способи реалізації прав і свобод людини;
- визначати правомірність чи неправомірність обмеження прав і свобод людини;
- визначати найбільш ефективні засоби захисту прав людини на національному та міжнародному рівнях;
- застосовувати на практиці міжнародні та європейські механізми захисту прав людини.

2 ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАННЯ

Лекції (ЛК): 30 годин

Практичні, семінарські заняття (ПР): 12 годин

Самостійна робота (СР): 78 годин

3 СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№	Тема	Зміст теми	Завдання/ Форми контролю
III курс, VI семестр			
Змістовий модуль 1			
1	Тема 1. Загальні положення про права людини	Підходи до класифікації прав в свобод людини і громадянина. Поняття прав і свобод. Права людини і права громадянина. Класифікація права людини за періодами їх виникнення. Класифікація прав людини за сферою їх існування. Особисті (громадянські) права. Політичні права. Економічні права. Соціальні права. Культурні права. Класифікація прав за можливістю обмеження. Абсолютні права. Відносні права. Класифікація прав за способом реалізації. Колективні та індивідуальні права.	Тести, презентації, індивідуальні та групові завдання
	Тема 2. Захист прав людини у діяльності ООН	Статут ООН, Загальна декларація прав людини 1948 р., Міжнародний пакт про громадянські та політичні права 1966 р., Міжнародний пакт про	Тести, презентації, індивідуальні та групові

	економічні, соціальні та культурні права 1966 р.. Рада ООН з прав людин. Верховний Комісар ООН з прав людини . Процедура 1235 . Процедура 1503. Комітет із прав людини. Комітет із економічних, соціальних та культурних прав. Комітет із ліквідації дискримінації щодо жінок . Комітет із прав дитини. Комітет проти катувань. Комітет із ліквідації расової дискримінації. Управління Верховного Комісара ООН у справах біженців (УВКБ ООН)	завдання
Тема 3 Захист прав людини в Європі	Діяльність статутних органів Ради Європи в ділянці захисту прав людини. Конвенція про захист прав людини та основоположних свобод 1950 р.. Європейський суд із прав людини: юрисдикція та процедура звернення. Виконання рішень Європейського суду з прав людини в Україні . Європейська соціальна хартія (переглянута). Комітет Ради Європи проти катувань. Діяльність ОБСЄ в ділянці захисту прав людини («Московський механізм», Бюро з прав людини та демократичних інститутів, Комісар у справах національних меншин) .	Тести, презентації, індивідуальні та групові завдання
Тема 4. Регіональні системи захисту прав людини	Поняття і зміст Африканської системи захисту прав людини. Історія розвитку Африканської системи захисту прав людини. Африканська хартія прав людини і народів. Банжувльська хартія. Організація африканської єдності. Африканський союз. Поняття і зміст Американської системи захисту прав людини. Історія розвитку Міжамериканської системи захисту прав людини. Американська конвенція прав людини. Організація американських держав. Американський суд з прав людини.	Тести, презентації, індивідуальні та групові завдання

		<p>Поняття і зміст Міжарабської системи захисту прав людини. Історія розвитку Міжарабської системи захисту прав людини. Арабська хартія прав людини. Ліга арабських держав. Арабський суд з прав людини.</p>	
Тема 5. Право на життя		<p>Поняття особистих (громадянських) прав. Право на життя. Початок життя. Обсяг та складові права на життя. Момент закінчення життя. Штучне переривання вагітності у контексті права на життя. Евтаназія у контексті права на життя. Позитивні зобов'язання держави щодо права на життя. Негативні зобов'язання держави щодо права на життя. Можливі випадки обмеження права на життя.</p>	
Тема 6. Заборона катувань, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження чи покарання		<p>Обсяг та складові заборони катувань, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження чи покарання. Практика Європейського суду з прав людини щодо заборони катувань, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження чи покарання. Зобов'язання європейської держави щодо заборони катувань, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження чи покарання</p>	
Тема 7 Право на свободу та особисту недоторканність		<p>Поняття та зміст права на свободу та особисту недоторканність. Можливі випадки і умови обмеження права на свободу та особисту недоторканність. Позитивні та негативні зобов'язання держави щодо права на свободу та особисту недоторканність. Справа Харченко проти України. Справа Гуццарді проти Італії. Справа Амуур проти Франції. Справа Вітольд Литва проти Польщі. Практика Європейського суду з прав людини</p>	

		щодо права на свободу та особисту недоторканність (справа Харченко проти України 2011 р)	
	Змістовий модуль 2 Загальна характеристика права на повагу до приватного й сімейного життя, житла, право на свободу думки, совісті та релігії, право на власність та інші.		
3	Тема 8 Право на повагу до приватного й сімейного життя, житла та кореспонденції	Обсяг та складові права на повагу до приватного й сімейного життя, житла та кореспонденції . Зобов'язання держави щодо права на повагу до приватного й сімейного життя, житла та кореспонденції. Практика Європейського суду з прав людини щодо права на повагу до приватного й сімейного життя, житла та кореспонденції .	Тести, презентації, індивідуальні та групові завдання
	Тема 9. Свобода думки совісті та релігії	Поняття свободи віросповідання. Поняття свободи совісті. Обсяг та складові права на свободу думки, совісті та релігії. Свобода вираження поглядів. Позитивні та негативні зобов'язання держави щодо свободи совісті та релігії.	Тести, презентації, індивідуальні та групові завдання
	Тема 10. Свобода вираження поглядів	Обсяг та складові права на свободу вираження поглядів . Обсяг та складові права на свободу вираження поглядів. Практика Європейського суду з прав людини щодо права на свободу вираження поглядів	Тести, презентації, індивідуальні та групові завдання
	Тема 11. Свобода зібрань та об'єднання	Поняття свободи віросповідання. Поняття свободи совісті. Обсяг та складові права на свободу думки, совісті та релігії. Свобода вираження поглядів. Позитивні та негативні зобов'язання держави щодо свободи совісті та релігії. Позитивні та негативні зобов'язання держави щодо свободи вираження поглядів.	Тести, презентації, індивідуальні та групові завдання
	Тема 12. Право на власність та заборона дискримінації	Практика Європейського суду з прав людини щодо права на власність (справа Луїзиду проти Туреччини 1996р.) Обсяг та складові заборони дискримінації.	Тести, презентації, індивідуальні та групові завдання

		Зобов'язання держави щодо заборони дискримінації. Практика Європейського суду з прав людини щодо заборони дискримінації	
Тема 13. Обмеження прав і свобод людини	<p>Загальні засади обмеження прав і свобод людини. Межі реалізації прав і свобод людини. Мета обмеження прав і свобод людини. Підстави та порядок обмеження прав і свобод людини. Цілі обмеження прав та свобод людини. Обмеження прав людини з метою забезпечення національної безпеки, громадського порядку, здоров'я населення, екологічного благополуччя та громадської моралі. Механізм обмеження прав людини в умовах воєнного стану. Правовий режим воєнного стану. Порядок уведення та скасування воєнного стану. Гарантії прав і свобод людини в умовах воєнного стану. Відповідальність за порушення прав людини в умовах воєнного стану. Механізм обмеження прав людини в умовах надзвичайного стану.</p> <p>Правовий режим надзвичайного стану. Порядок уведення та скасування надзвичайного стану. Відповідальність за порушення прав людини в умовах надзвичайного стану. Мета, підстави та механізм обмеження прав іноземців і осіб без громадянства, що перебувають на території України. Особливості механізму обмеження окремих видів прав і свобод людини. Обмеження свободи слова, таємниці приватного життя, свободи пересування та виборчих прав.</p>	Тести, презентації, індивідуальні та групові завдання	
Тема 14. Право на справедливий суд	Обсяг та складові права на справедливий суд та на дієвий (ефективний) засіб юридичного захисту. Зобов'язання держави щодо права на справедливим суд та на	Тести, презентації, індивідуальні та групові завдання	

		дієвий (ефективний) засіб юридичного захисту . Практика Європейського суду з прав людини щодо права на справедливий суд та на дієвий (ефективний засіб юридичного захисту	
	Тема 15. Міжнародний захист окремих категорій та груп осіб	Захист прав осіб, що належать до національних та мовних меншин. Захист прав корінних народів. Захист прав жінок. Захист прав дітей. Захист прав осіб із інвалідністю. Захист прав мігрантів, що працюють. Захист прав біженців та внутрішньо переміщених осіб. Захист прав ув'язнених осіб та осіб, які перебувають у місцях несвободи. Захист прав пацієнтів.	Тести, презентації, індивідуальні та групові завдання
	Тема		<i>Залік</i>

4 РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Навчальна література:

1. Дудаш Т.І. Практика Європейського суду з прав людини: навч. посіб. / Т.І.Дудаш.- 3-тє видання, стереотипне.-К.: Алерта, 2016.- 488с.
2. Загальна декларація прав людини від 10.12.1948 р. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_015/print1389988659002889 (дата звернення: 10.10.2022 р.).
3. Європейська конвенція з прав людини: основні положення, практика застосування, український контекст / уклад. і наук. ред. О. Л. Жуковська. К. : ВІПОЛ, 2004. 960 с.
4. Конвенція про захист прав і основоположних свобод людини від 04.11.1950 р. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_004/print138998865900288 (дата звернення: 04.11.2022р.).
- 5.. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод (в питаннях та відповідях) :навч.-посіб./ [О.В.Сердюк, О.Я.Трагнюк, І.В.Яковюк та ін.] ;за заг. ред.І.В.Яковюка.- Харків :Право, 2019.- 124с.
6. Мальський М. З. , Мацях М. М.Теорія міжнародних відносин: Підручник. 2-е вид., перероблене і доп. – К.: Кобза, 2003. – 528с.
7. Міжнародне публічне право : підручник :у 2 т./ [В.В.Мицик, М.В.Буроменський, М.М.Гнатовський та ін.] ; за заг.ред. В.В.Мицика.- Харків : Право, 2019.-624 с.// Міжнародне право прав людини.-С. 93-153.
- 8.Міжнародне право: Навч. посібник / За ред. М.В. Буроменського – К.: Юрінком Інтер, 2005. – 336с. // Міжнародна право прав людини. - С. 186 – 208.
- 9.Міжнародне право: Основні галузі: Підручник / За ред. В.Г. Буткевича. – К.: Либідь, 2010. – 816с. // Міжнародне право захисту прав людини та основних свобод С.196-258.
- 10.Міжнародне право: підручник / Ліпкан В.А., Антипенко В.Ф., Акулов С.О. та ін./ заг.ред. В.А.Ліпкана. - К.: КНТ, 2015. – 759 с. // Міжнародне право захисту прав людини та основних свобод. С. 321-331.

11. Міжнародне публічне право: підручник / В.М. Репецький, В.М. Лисик, М.М. Микієвич та ін.; за ред. В.М. Репецького. – 2-ге вид., стер. – К.: Знання, 2012. – 437с. //Міжнародне право прав людини. – С. 176-190. 14
12. Міжнародний пакт про громадянські та політичні права від 19.10.1973р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043 (дата звернення: 19.10.2022р.).
13. Міжнародний пакт про економічні, соціальні та культурні права від 19.10.1973р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_042 (дата звернення: 19.10.1973р.).
14. Права людини у міжнародному праві. Міжнародно-правові механізми захисту [Текст] : підруч. / В. В. Мицик ; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка, Ін-т міжнар. відносин. - К. : Промені, 2010. - 722 с.
15. Права і свободи людини і громадянина в Україні (доктрина Європейського суду з прав людини і Конституційного Суду України) : навчальний посібник. К. : Юрінком Інтер, 2013. 376 с. 93-80.
16. Пастухова Л. В. Європейський механізм забезпечення прав людини / Л. В. Пастухова. – Сімф. : Таврія, 2009. – 224 с.

Додаткова література:

1. Альчук, М. Права людини: філософсько-правовий дискурс. Вісник Львівського університету. Серія філософсько-політологічні студії. 2014. Вип. 4. С. 7-14.
2. Анцупова, Т. Забезпечення послідовності прецедентного права Європейського суду з прав людини: роль Великої палати. Право України. 2013. № 10. С. 162-170.
3. Базов О. Реалізація права на свободу вираження поглядів та свободу мирних зібрань у контексті юрисдикції Європейського суду з прав людини . Юридичний вісник. Повітряне і космічне право. 2016. № 1. С. 26-31.
4. Битяк, Ю. Права і свободи людини в умовах глобалізації. Філософія права і загальна теорія права. 2013. № 2. С. 80-93.

5. Буткевич, В. Європейська конвенція з прав людини і основних свобод: генеза намірів і права. *Право України*. 2010. № 10 : Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 60 років. С. 60-88.
6. Волкова, Л. Обмеження в реалізації права на мирні зібрання відповідно до ст. 11 Конвенції про захист прав людини і 15 основоположних свобод. *Адміністративне судочинство. Судова практика в адміністративних справах*. 2015. № 3-4. С. 59-67.
7. Горобець, Н. Г. Огляд стану виконання рішень Європейського суду з прав людини в контексті захисту права власності. *Часопис Київського університету права*. 2015. № 1. С. 293-299.
8. Горобець, Н. Г. Поняття та сутність права власності в контексті Першого Протоколу до Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод 1950 р. та практики Європейського суду з прав людини. *Часопис Київського університету права*. 2014. № 4. С. 307- 312.
9. Дамірлі, М. Європейська конвенція з прав людини як ключовий елемент системи права Ради Європи. *Право України*. 2010. № 10 : Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 60 років. С. 98-104.
10. Ільченко, І. Звернення до Європейського Суду з прав людини як спосіб захисту права власності. *Підприємництво, господарство і право*. 2016. № 6. С. 14-18.
11. Климович, О. Право прав людини як *jus cogens* сучасного міжнародного права. *Право України*. 2008. № 1. С. 30-34.
12. Кретьова, І. Тлумачення положень про права людини Страсбурзьким судом: основні принципи та доктрини. *Вісник Національної академії правових наук України : зб. наук. пр.* 2014. № 4. С. 165-176.
13. Муқан Б. Передумови виникнення та формування національних органів у справах Європейського Суду з прав людини. *Evropsky politicky a pravny diskurz*. 2016. Vol. 3, Iss. 6. С. 66-74.
14. Новіков Д. В. Гарантії захисту права власності у практиці Європейського суду з прав людини. *Європейські перспективи*. 2016. Вип. 2. С. 92-98.

5 ПОЛІТИКА ДИСЦИПЛІНИ

Політика навчальної дисципліни представлена в додатку до силабусу.

Витяг з додатку:

1. Політика щодо академічної доброчесності. Академічна доброчесність здобувачів освіти є важливою умовою для опанування результатами навчання за дисципліною і отримання задовільної оцінки з поточного та підсумкового контролів. Політика щодо академічної доброчесності регламентується Положенням про академічну доброчесність учасників освітнього процесу у Відокремленому структурному підрозділі Дніпровському фаховому коледжу інженерії та педагогіки Державного вищого навчального закладу «Український державний хіміко-технологічний університет»

(<https://college.udhtu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/07/pro-akademichnu-dobrochesnist.pdf>).

У разі порушення здобувачем освіти академічної доброчесності (списування, плагіат, фабрикація), робота оцінюється незадовільно та має бути виконана повторно. При цьому викладач залишає за собою право змінити тему завдання.

2. Політика щодо перескладання. Перескладання іспиту чи заліку відбувається із дозволу директора коледжу за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

(<https://college.udhtu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/02/polozhennya-pro-organizacziyu-osvitnogo-proczesu.pdf>).

3. Політика щодо оскарження оцінювання. Якщо здобувач освіти не згоден з оцінюванням його знань він може оскаржити виставлену викладачем оцінку у встановленому порядку. Порядок повторного проходження здобувачами освіти контрольних заходів урегульовані Положенням про організацію освітнього процесу

(<https://college.udhtu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/02/polozhennya-20-pro-org.-osvit-pr.pdf>)

4. Відвідування занять. Відповідно до Положення про індивідуальний графік навчання студентів Відокремленого структурного підрозділу «Дніпровський фаховий коледж інженерії та педагогіки Державного вищого навчального закладу «Український державний хіміко-технологічний університет» допускається можливість вільного відвідування здобувачами освіти лекційних занять та самостійного опрацювання навчального матеріалу, передбаченого програмою відповідної навчальної дисципліни. Відвідування інших видів навчальних занять (крім консультацій) є обов'язковим для здобувачів освіти

(<https://college.udhtu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/02/polozhennya-pro-organizacziyu-osvitnogo-proczesu.pdf>).

6 ПОРЯДОК ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Максимальна кількість балів протягом семестру становить 100. Семестровий контроль за дисципліну проводиться у формі семестрового заліку.

Шкала оцінювання:

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Шкала оцінювання: ЄКТС			Шкала оцінювання: національна
	Оцінка ЄКТС	Пояснення	для заліку	Оцінка за національною чотири-бальною шкалою
90 – 100	A	ВІДМІННО – здобувач освіти володіє глибокими і дієвими знаннями навчального матеріалу, аргументовано використовує їх у нестандартних ситуаціях, виявляє неординарні творчі здібності в навчальній діяльності; вільно володіє науковими термінами, уміє знаходити джерела інформації, аналізувати їх та застосовувати у практичній діяльності або у науково-дослідній роботі; здатний за допомогою викладача підготувати виступ для студентської наукової конференції, визначити програму своєї пізнавальної діяльності.	зараховано	відмінно
82-89	B	ДУЖЕ ДОБРЕ – здобувач освіти володіє глибокими і міцними знаннями, здатний використовувати їх у нестандартних умовах, може робити аргументовані висновки, практично оцінювати окремі нові факти, явища, процеси. Вирішує творчі завдання, здатен сприймати іншу позицію, як альтернативу, знає суміжні дисципліни, в навчанні користується додатковими джерелами інформації. Відповідь його повна, логічна і обґрунтована.		добре
74-81	C	ДОБРЕ – здобувач освіти володіє достатньо повними знаннями, вільно застосовує вивчений матеріал у стандартних умовах; розуміє основоположні теорії і факти, логічно висвітлює причинно-наслідкові зв'язки між ними; вміє аналізувати, робити висновки з технічних та економічних розрахунків, складати прості таблиці, схеми. Вміє працювати самостійно,		

		підготувати реферат і захищати його положення. Відповідь його повна, логічна, але з деякими неточностями.		
64-73	D	ЗАДОВІЛЬНО – здобувач освіти розуміє суть дисципліни, виявляє розуміння основних положень навчального матеріалу; може поверхово аналізувати події, ситуації, робити певні висновки, самостійно відтворити більшу частину матеріалу. Відповідь може бути правильна, але недостатньо осмислена.		задовільно
60-63	E	ЗАДОВІЛЬНО (ДОСТАТНЬО) – здобувач освіти має початковий рівень знань, володіє необхідними вміннями та навичками для вирішення стандартних завдань; виявляє розуміння основних положень навчального матеріалу; здатний з помилками дати визначення понять та категорій, що вивчаються; може самостійно оволодівати частиною навчального матеріалу, але висновки робить нелогічні, непослідовні.		
35-59	FX	НЕЗАДОВІЛЬНО – з можливістю складання екзамену: здобувач освіти мало усвідомлює мету навчально-пізнавальної діяльності; слабо орієнтується в поняттях, визначеннях; самостійне опрацювання навчального матеріалу викликає значні труднощі; робить спробу розповісти суть заданого, але відповідає лише за допомогою викладача на рівні "так" чи "ні"; однак може самостійно знайти в підручнику відповідь.	не зараховано з можливістю повторного складання	незадовільно
0-34	F	НЕЗАДОВІЛЬНО – з обов'язковим повторним курсом: здобувач освіти не володіє необхідними знаннями, вміннями, навичками та науковими термінами, демонструє низький рівень комунікативної культури.	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	

Оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти за семестр здійснюється шляхом проведення поточного та підсумкового контролів.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

№	Форма контролю	Процедура оцінювання знань, умінь, навичок і (або) досвіду діяльності, що характеризують етапи формування компетенції	Кількість балів
1.	Лекції $P_{лек} = 30 год. \times 2 бали = 60 балів$		60
2.	Комплексна контрольна робота $PK_{кр} = 20 балів$	Здобувач освіти отримує завдання з висвітлення певних теоретичних питань або вирішення завдань. Робота виконується письмово і здається викладачеві. Оцінюються володіння матеріалом по темі роботи, аналітичні здібності, володіння методами, вміння і навички, необхідні для виконання завдань.	20
3.	Робота здобувача освіти на семінарі $PK_{сем} = 2 сем. \times 10 бал. = 20 балів$	Здобувач освіти отримує завдання з висвітлення певних теоретичних питань або вирішення завдань (підготовка доповіді, реферату, презентації). Робота виконується письмово або усно.	20
		<i>Разом за семестр ПКс</i>	<i>100</i>
<i>Семестровий контроль</i>			
4.	Залік	Виставляється середнє арифметичне ПКс	